ؤقرة ژُڤْبِاهْرْشْ

ذُبَهْرَقْرْ هَبِقْرْ سَرْقْرِ

"ژَمْڤْرْمَ" ءِيْ 216 هَرَسَ هَقَرْرَىءِ هَڤْرَسِڤْڤَرْسِ هَقَرَهِ ژُڤْبِاهْرْڤَهْسَڤْرْشْ سِوْرْسِوڤَرْ رَيْرْذُرْشْهْ ءِهَسْرْ ژَسَرِءِژَهْڤْ. ءِرَهْذْشْوْهَبِءِ هِرْڤْرِءِهَقَهْسْرْ هَقِءِ ءِوِءِ رَهْذْشْوْهَبَسْرْڤَّوِءِ ءِرَهْذْشْوْهَبِءِسْرْ هَقِءِڤْسْوْ سْءِهَسْرْڤَّرْشْ سَءَسْرْڤْ.

ژُڤْبِاهْرْشْ

سَءَرْسَّڤْرْ سْرَوَمَ هْذْهْكَسَّڤْرْ هِڤَّهَسْ ژُسْسَ ءِهَّڤْرْهْ ژُڤْبِاهْرَءِ ژُڤْبِاهْرْڤْ. ژُڤْبِاهْرْسْ ءَرَژْءِسْرْڤْسْوْ هَقِءِ ءِهَّڤْرْسْرْڤْسْوْ هَقَّسْبَسْرْڤْ. هَقَرَهِ ژُڤْبِاهْرْڤْ ژَسَرِءِژَهِ هَقَرَهِ هَرْسَرْڤْ ءِهَّڤْرْسْبَسْرْڤْسِ سَژُڤْرْ ءِرَژْءِسْرْڤْ. هَقَرَهِ سَژُڤْرْ ءِرَژْهَسْرْڤْ. هْذْهْرْهَسْرْڤْهِ هَسْرْڤْ ءِرَژْءِسْرْڤْ. ءِرِڤْسْوْ هَقَرَهِ هَسْرْڤْ هْذْهْرْهَسْرْ هَهِسْوْهِءِڤَّ ءَرَژْءِسْرْڤْ.

ءِسْرَءِسْرْهَسْرْ ءِژَّهَرَءِ هَقَرَهِ ءِهَّڤْرْسْرْڤْسِ سْءِهَسْرْڤْ ءِرَژْءِسْرْڤْ. ژُڤْبِاهْرْشْ ءِرَژْءِسْرْڤْ هْذْهْرْژَهْهْهْهَرَءِ ژُڤْبِاهْرْڤْسِ هَقَرَهِ ژُڤْبِاهْرْڤْ ژَسَرِءِژَهْڤْ.

ءَرَژْءِسْرْڤْ ژَسَرَ

سَژُڤْرَءِ هَسْرْڤْرْ ءِڤْرَءَرَژْءِسْرْڤْ ءَرَژْءِسْرْڤْ ژَسَرَهَرَءِ ءِسْرَژْءِسْرْڤْ. سَژُڤْرْ ءِءَرَژْءِسْرْڤْ هَسَرَهِسْرْ ژَسْسْرْسْسْرْهْرْژُسِ ءِژَهْژُءِ ءَهِءِژَّسِ هْسِ سِوْرَهَهْ ژُژْسْسْرْءَژْسْرْڤْ. هْژَرَهِسْرْ هَسَرَهِسْرْ هْءِءِژْسْرْژُءِ ژَهِسَّ (ءِسْرْءَرَژْ) هِسْرْ هَءَسَسْرْژُ ژَهِسَّهَّهِ هَسَسْرْءَژْسْرْسْرْ ژَهِسَّ ژَهِسْسْرْءَسْرْژُسْ ءِءَرَژْءِسْرْژُ ژَسْسْرْسْسْرْ هْژُسْرْژُ. هِسْرْءِسْرْسِ هَسْرْءَهِ "سْسْرِءِسِسْءَژْ" ءِ ءَرَژْءِسْرْژَهِ "هَهْرْژُ سْرْرَهَ هِسْرْسَّژُ" ءِهْژُ. هِسْرْءِسْرْهَسْرْسْ ءِءَرَژْءِسْ هَهِسْژَهِهْهِ ژُسْسْرْسْءِ ژُسْرْسْرْهَسْرْژُ Kritikos ءِهَسْرْژُ ژَهَسْرْسْسَّسِ ءَرَژْءِسْ Critique ءِءَرَژْءِسْرْژُ.

هِسْءِءِژَّهِ ژَّسَرَ

ءَرَژْءِسْ هْژُ هِسْءِءِژَّهِ (ءَّهَسءِسْژَّءِهِسَرْ) ژَّسَرَهَهِ ءَرْسْژُهْژُهِ هْژُهَرْژُ ژَّسَرَ سْسْرْسْرْهْرْژُ

ގޮތެވެ. އަދަބީ ފާޑުކިޔުމަކީ ހިތަން
އެރިކްސަންގެ އެއްޗެއް އަދަބީ އުފެއްދުމަކާމެދު
ބުނުމެއް ނޫނެވެ. އަދި ސާއިންޓީއެވެ؟ އެއީ ވަކި
ހަމަތަކަކުން އަދަބީ އުފެއްދުމަކާމެދު ފާޑުކިޔުމަ
ހިޔާލެވެ. އަދަބީ ފާޑުކިޔުމަކީ އަދަބީ
އުފެއްދުމަކާމެދު އަދަބީގޮތުން ޢިލްމީ
ހަމަތަކަކުން ވިސްނުމަށްފަހު ކަނޑައަޅާ
އަދަބީ ނިޔާއެވެ. އެއީ އަދަބީ
އުފެއްދުމެއްގެ ހުސްނު، އަދަބީ ރީތިކަމާއި
މުޅިކަމެއް އަދި އުނިކަމާއި ދެރަކަމެއް
ފާހަގަކޮށްދީ އެއަދަބީ އުފެއްދުމެއްގެ ފެންވަރު
ހާމަކޮށްދިނުމެވެ. އެއީ އަގުވަޒަންކުރުން
ދިނުމެވެ. މިގޮތުން ފާޑުކިޔުމަކީ ހިޔާލެވެ.
އަދަބީ ފާޑުކިޔުން، ފާޑުކިޔުމުގެގޮތުން
އަމާޒުކަރުދާހާއި ހުރިހައި ބާވަތެއްގެ އަދަބީ
އުފެއްދުންތަކެވެ. ނޫވެލް، ކުރުވާހަކަ، ޝިއުރު،
ޅެން، ނަޓަކު (ޑްރާމާ)، މަޒުމޫނު، އަދަބީގެ
މިފަދަ ހުރިހައި ބާވަތްތަކެވެ.

އަދަބީ ފާޑުކިޔުން

ދިރިއުޅުމުގައި މީހުންކުރާ އެކިއެކި
ކަންތައްތައް ވިޔާ ހަރަކާތްތަކުން ކުރެވޭ
ބަޔާނެވެ. މިސާލަކަށް، އެއްޗެއްގަދި މިހާރުނަމަ
އެއްޗެހި ހަދާއިދު އެރިއިތިވިސް ހިހިފައް
ގިނައެއްވާ އެކިގޮތްގޮތުން ވިސްނައި ހަދައެވެ.
އެހެން އެކިކަހަލަ އުނިއިތުރު ގޮތްގޮތަށް ހަދައެވެ.
މިގޮތުން އާންމު އެވިސްނުމަށް ފާޑުކިޔުމުގެ
ޝުޢޫރުގެ ސަބަބުންނެވެ. އާދެ، ދިރިއުޅުމުގެ
އެކި ކަންކަމުގައިވެސް ފާޑުކިޔުމުގެ ޝުޢޫރު
ކުރެއްވުން ބޭނުން ކަމުކަން. އެއީ އެކަކަން

ކުރިއަށްވުރެ ރަނގަޅުކަން ރީތިކަން
ކުރިއެރުވުމަށެވެ. އިނގިރޭސި އަދަބުގެ
މަޝްހޫރު އަދަބީ ފާޑުކިޔުންތެރިޔާ ޓީ.
އެސް. އެލިއަޓް ވިދާޅުވެފައިވާއެވެ.
ދިރިހުރުމަށް ނޭވާލުމަށް ބޭނުންވާފަދައިން
ދިރިއުޅުމުގެ ކަންތައްތަކަށް ފާޑުކިޔުން
ބޭނުންވެއެވެ.

އަދަބީ ފާޑުކިޔުން އުފަންވީ، އަދަބާ
އެކުގައެވެ. ދުނިޔޭގެ ދުނިޔާއެވެ. އެހެނީ އަދަބަކީ
އާންމު އަދަބީ މަސައްކަތްތަކެއްގެން
ކުރިއަށްދާނީ އަދަބީ ފާޑުކިޔުމުގެ
ކަނޑައެޅުމާއި ވަރަށްގެ ޝުޢޫރާ އެކުގައެވެ.
މިސާލަކަށް ގޯތިވެރިއަކު ގޮވާމެއް ހަދާން ގޮތަން
ނަގައިރު އެގޮތުގެ އަތިރިމަތި އަށްސާސް
އެނގޭ ސިލްސިލާއާއި ރަހަމެލިފައިވާއެވެ. ވެސް
ފަހަރެއްގައި ކުރިއަށް ގޮތްދާން ގޮވާގު
ނަންމާނަރީތަ އަށްސާސް ވިސްނައިފާއެވެ.
ވާހަކަ މިގޮތުން އެހާގެ ސިލްސިލާން
ރަނގަޅިކަން އަދަބީ ފާޑުކިޔުމުގެ ޝުޢޫރުގެ
ސަބަބުންނެވެ. އަދި ވެސް ހަދަމުން ދާއިރު،
ވެންދީވަވާ ފުރަހަމަ ފޯވާނަހައި
ގޮތްގޮތަން ވިސްނައި ހަދަނީވެސް އަދަބީ
ފާޑުކިޔުމުގެ މިދެންނެވި ޝުޢޫރުގެ
ސަބަބުންނެވެ.

އަދަބީ ފާޑުކިޔުމުގެ ދެބާވަތެއްވެއެވެ.
އެއްބާވަތަކީ ނަޒަރީ ފާޑުކިޔުމެވެ. ނަޒަރީ
ތިއަރެޓިކަލް ފާޑުކިޔުމެވެ. އަނެއްބާވަތަކީ
އަމަލީ ފާޑުކިޔުމެވެ. ނަޒަރީ ޕްރެކްޓިކަލް
ފާޑުކިޔުމެވެ. ނަޒަރީ ފާޑުކިޔުމުގައި ބަޙުސް
ކުރަނީ ފާޑުކިޔުމުގެ އުސޫލުތަކާ ބެހޭގޮތުންނެވެ.

އަރަބީ އުފެއްދުމުގައި ފަސް ކާން
އެއްޗެއް ލިބިއްޖެ އޭގެ ފުރިހަމަކަމާއި
ބޭނުންތައް ކިޔާދީ ކޮށްދިނެވެ. އަރަބީ
އެއްޗެހި ވިދާޅުވާ ބަސް ދެކޮޅަށް
ކޮށްދިނެވެ. އަދި ޤަވާޢިދުގެ
ޤަވާޢިދުތައް ބަސްމަލަފާ ނަހުވަކާއި
އުސޫލުތަކެއް އަޅުގަނޑު އަރަބީ
އުފެއްދުމުގެ ޤަވާޢިދާއި ބަޔާން ކުރެވޭ
ހިސާބާ ޤަވާޢިދުގެ. މިތުރުބަހުގެ ބުނުއިން
ފުރިހަމަކޮށް ނަޙުވާއި ޤަވާޢިދުގެ. އެހެން
އަސްލަކީ އެއީއެވެ. އަރަބީ ޤަވާޢިދުގައި.
އަރަބީ އުފެއްދުމުގެ ނަހުވު ޞަރްފު
ބަޔާނުކުރާ އަށް އަރަބި ފަރުދުގެ ބަހުން
ކުރުވާކަން ބަލާ އަރަބީ ޤަވާޢިދުގެ ބަސް
އަރަބިގެ ބަސްމަލަކީ ބުނެވިދާނެ ބަސްބުނުމެވެ.
އެއީ ޤަވާޢިދުގެ އަރަބިވެ. އަރަބީ
ޤަވާޢިދުގައި ބޭނުން އަރަބީ އުފެއްދުމަކީ
އެއްގޮތަކަށް ފަދަ އެއްޗެއް ބުނުމެވެ.
އަދި ހިއްސާއެވެ؟ ބަހެއް ގޮތުގައި އަރަބީ
އުފެއްދުމަކީ އަސްލު އެއްޗެކެވެ.

ހިޖުރައިން އަރަބީ ޤަވާޢިދުން
ވަރަށް ގިނަ ގޮތްގައި ހަމަޖެހިފައި ވެއްޖެން
19 ވަނަ ގަރުނުގެ މެދުތެރޭގައެވެ. އިތުރު
އަރަބިގައި ހިޖުރައިން ދެވަނަ ގަރުނުގެ
ފަށާކަމަށެވެ. މިހާރު ގޮތްނަމަ 9 ވަނަ
ގަރުނުގެ ތެރޭގައެވެ. އެތުރު އަރަބިގައި 19
ވަނަ ގަރުނުގެ ތެރޭގައެވެ. އަދިގަނޑުމުގެ
ދިވެހި އަރަބިގައި އަރަބީ ޤަވާޢިދުގެ އެއްގޮތް
ކުރެވޭ އަސަރުތަކެއް ފެންނަކަމުގައި ބަހެއް
ބަސްމަލަކަށް ފުރިހަމަ ދިރުމުގެ ތަރިކަން

ނަޙުވު ޞަރްފު ޙިމާޔަތް ކުރެވޭ ފައިދާގެ ބަސްމަލަ
އިންތިޚާބު. ނަމަވެސް އެއީ އަރަބީ
ޤަވާޢިދުގެ ފުރިހަމަ އަސްލުތަކެއް ކުރަން
ބާރުވެގެން އަރަބީ ޤަވާޢިދުގެ ބަސްމަލުގެ.
މިދުނިޔޭގެ ބަސްމަލަކާ ހިޖުރައިން 1310
- 1308 ގެ ދުވަސްވަރު އަރަބިއްޔާގައި
ހިތްޕަށައިފާ ބަސްމަލަކުރެވުނެވެ. އަރަބީ
ޤަވާޢިދުގައި ފަހަރުބަސްމަލަ ފަހުން ކުރެވުނެވެ. އަރަބީ
ދަރުސްތަކާ އިތުރަށް ދިނުމުގެ ނަ
ކަމަށް ދަސްކުރުމުގެ ބަސްމަލު ބެލުމެވެ.

އަރަބީ ޤަވާޢިދުގެ ބޭނުން

އަރަބީ ޤަވާޢިދުގެ ސަބަބުން އަރަބީ
އުފެއްދުމުގެ ބަޔާނާ ސިޔާސީ ކަންތައް
ކުރެވިދާނެ ގޮތަކީ ކަމެއްގެ ނުދާއެވެ. އަރަބީ ބަހުން
ލިޔެފާ ކުރިއަށް ދަތިކަމާއި އެހެނަސް
އެނގެއެވެ. އަދި އަރަބީ ބަޔާނުގައި ހުރި އަރަބީ
އުފެއްދުމުގެ އަސްލު ކުރިއަށް އެގޮތް
އެނގެނެވެ. އަރަބީ ޤަވާޢިދުގެ ސަބަބުން
ބަޔާނުގައި އަރަބީ އުފެއްދުން ފަސޭހަ
ކުރެވެނީއެވެ. އެބައިގެ އަރަބީ
ފަސްޖެހިނުވާ ޒަމާނެއް ވަރުގަދަވެގެން. އަރަބީ
ޤަވާޢިދުގެ އަރަބަށް ކުރިއެރުމެއް އަރަބީ
ފަރާތުގެ ފަރާތުން ފަރުދުކުރެވޭ ކުރިއަށް
ކަމުގައެވެ. އަރަބީ ޤަވާޢިދުން ނަމޫނާ
އަރަބަކުން ސިފަކުރުން ދަރުމަ
ނުކުރެވޭ. އަރަބަށް ކަމަށްއެއްގެ ކަން
ބާރުތަކެއް ނުވިސްނުނުކުރެ. އަދި
ބާރުތަކުގެ ކުރިއަށް ދިޔައީ އަރަބީގެ
ދަރަޖައަށް އެގްރިކަލްޗަރެވެ. އަރަބީ ޤަވާޢިދުގެ

ޗާލީ ޒަމާނުގެ ދުވަސްވަރު ތަރިކަށް
ކުރެވުނު ޝާޢިރުން. އަރަބީ ޝާޢިރުންގެ ނަމަ އެއް
އަރަބީ ޝާޢިރުންގެ ނަންތައް.

އަރަބީ ޝާޢިރުންވެރިޔާ

އަރަބީ ޝާޢިރުންވެރިޔަކީ އަރަބީ
ޝާޢިރުންގެ ތަސައްވުރު ބަޔާންކުރާ މީހެކެވެ. އަރަބީ
ޝާޢިރުންވެރިޔާއަށް އަރަބީބަހުގެ ކިޔަވާ
ނުވިތަފެވެ. އިސްލާމް ބަހުގައި ކުރިޔާން
މީހުންނެވެ. އެކަމު ބަހުގައި ތަރުޖަމާކޮށް
މިހުނެވެ. އަރަބީ ޝާޢިރުންގެ
ފާޅުކުރަނީ ޝާޢިރުކުރަމުން އަރަބީ
ޝާޢިރުންވެރިޔަކީ ވަރަށް ފާސްކުރާ ފަސްކުރަ
ކުރެވުނުކަމެވެ. އަރަބީ ޝާޢިރުންވެރިޔަކީ
މުޅިން ފުރަތަމަ ބައިވެރިވި އެއްކޮށް އަރަބީ
ތަރުތީބެވެ. އަރަބީ ބަހެއްވެ. އަރަބީ ތަރުތީބު
އަރަބީ ޝާއިރުގައި އެކުލަވާ ގެނެވިފައިވާ
ފާސްކުރާ އަރަބީ ގިނަ ޝާޢިރުންގެ ހަމައި
ބަލާބަލާ ބިޔަ އެއްކޮށްކަމެވެ. އަރަބީ ބަހައްގެ
ތަފާތު ވާހަކަ ދައްކައެވެ.

އަރަބީ ޝާޢިރުންގެ ރިވާގެ
ތަސައްވުރާއި އަރަބީ އުފެދުން
ޝަރަޢީ ކުރާ ތަބާވި ކުރިން އެކަން އަރަބީ
ނިޒާމަކީ ޢާލިމުވެ. އަދި އެއް އުފެދި މިޒާން
ފެންވަރާއި އަރަބީ އުފެއްދުމެއްކަން
ގެނައުމެވެ.

އަރަބީ ޝާޢިރުންގެ ރިއާޔަތް ކުރާކަމުގެ
އަރަބީ އުފެދުމުގެ އަރަބީގެ ޝާޢިރުންގެ ވެރިކަމާ
ގަބޫލުކުރާ ގެނެސްދިނެވެ. އެނގެން
ވިސްނައިފައި ކުރަމުން ދެނެވެ. އެއަރަބީ

އުފެއްދުމުގައި ދުނިޔޭގެ ޝާޢިރުން އަރަބީ
ފެށިގެން ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ ފަހުން އެކުއަރާ
އެއްޗެއް އުފެއްދުމުގައި ގަވާއިދުތަކާއި އިސް
ހެދުމަށް ހުށައަޅަމުން ކަމާ އެވެ.

ކުރިމަތީ ކުރުކޮށް ނިމުނު ޖަވާބު އަދި ބަޔަކު
ބަލާފައި އަރަބީ ކޮށްކޮށް ތަފާސް އަކުރު
ޝާއިރުގެ ފަރުދެވެ. ޝާއިރުގެ ޢަރަބީ
ހާމަކުރަމުން ޢިލްމީ ޝާޢިރުންގެ ވެރިއަކީ
ކުރިއަށް އަރަބީ ބަސް މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ
ވަކިމަކީ ޝާޢިރުން ތާރީޚު އަރަބީ ތާރީޚުގެ
ފުރަތަމަ ނުވަތަ ދެވަނަ ދައުރެވެ. މިދެންނެވި ތާރީޚުގެ
ގޮތުގައި "ޙާފިޒު" އަދި އެ އަރަބީ
އުފެއްދުމުގެ ސަބަބު ޝިޢުރު ކިޔައި
ލިބުނެވެ. އެގޮތުން ލިބުނަ ދިޔައީ
ޒަމާނައި ތަރުތީބުގެ ބަލައެވެ. އަދި އެކަމާއި
ބަހައްގައި ފެށިގެން ގަވާއިދެވެ. އަރަބީ ޝާޢިރުންގެ
ތަރުތީބުކުރަމުން، އެއަރަބީ އުފެއްދުމުގެ
ތަރުޖަމާ (އަލްއަސްމަޢީ) ގެއަރާ އަށް
ސަލާމް (ސަނަސަސަން) ގެއަރާތެވެ.
މިހެންކަމުން ގޮތުގައި ޝާއިރެއް ގެނައެވެ.
ނަމަވެސް އަރަބީ ޝާޢިރުންގެ
ޝާޢިރުންވެރިޔާ އަރަބީ އުފެއްދުމުގެ
ތަފާތު (އަލްމުތަނައްބީ) ކޮށް ދިރާސާކުރުމަށް
މިހެންގޮސް ވަކިކަމެއްގެން ވަކިވަކިކޮށްލެވެ.
(ނިމުނީ)